

**МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**«ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНИ
ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ»**

**Тези доповідей
державної науково-практичної конференції**

7–8 листопада 2013 року

Біла Церква
2013

Затверджено вченою
радою університету

Редакційна колегія:

Даниленко А.С., д-р екон. наук, професор, академік НААНУ;
Сахнюк В.В., д-р вет. наук, професор;
Мельниченко О.М., д-р с.-г. наук, професор;
Димань Т.М., д-р с.-г. наук, професор;
Олешко О.Г., канд. с.-г. наук, доцент;
Михайленко О.В., канд. хім. наук, доцент;
Царенко Т.М., канд. вет. наук, начальник НДЧ;
Білан А.В., канд. вет. наук, директор наукової бібліотеки;
Сокольська М.О., зав. РВІК відділу, відповідальний секретар.

Екологічні проблеми України та шляхи їх вирішення: тези доповідей державної науково-практичної конференції, 7–8 листопада 2013 р. – Біла Церква, 2013. – 28 с.

чорна *Alnus glutinosa* (L) Gaertn (C4, D4) , дуб червоний *Quercus rubra* L. (D2, D3) , сосна звичайна *Pinus silvestris* L. (A2, A3, B2, B3, C2, C3), клен гостролистий *Acer platanoides* L. (D2 , D3) , тополя бальзамічна *Populus balsamifera* L. (C3 , D3), тополя берлінська *Populus berolinensis* D. (C3 , D3), тополя дельтовидна *Populus deltoides* March. (C3 , D3), ялина європейська (смерека) *Picea excelsa* L. в типах умов місцезростання (C2 , C3 , D2 , D3); супутні – клен гостролистий *Acer platanoides* L. в типах умов місцезростання (C2 , C3 , D2 , D3) , липа серцелиста (дрібнолиста) *Tilia cordata* Mill. (B2 , C2 , C3 , D2 , D3) ; кущові породи – бруслина бородавчаста *Celastraceae verrucosa* Scop. в типах умов місцезростання (B2 , B3 , C2 , C3 , D2 , D3) , бузина червона *Sambucus racemosa* L. (B2 , B3 , C2) ,бузина чорна *Sambucus nigra* L. (C2) , калина звичайна *Viburnum opulus* L. (C3 , D2 , D3), клен татарський (чорноклен) *Aceraceae tataricus* L. (C2 , D2 , D3) , свидина кров'яна *Swida sanguinea* L. в типах умов місцезростання (C2 , D2 , D3).

Враховування ландшафтно-екологічного принципу максимального фіторізноманіття в захисних лісових насадженнях та агролісомеліоративних системах (чим складніша структура захисних лісових насаджень та їх систем, тим вища їх біологічна стійкість, природоохоронна та рекреаційна роль), буде сприяти підвищенню їх біологічної стійкості та агролісомеліоративної ефективності в агроландшафтах.

УДК 631.4

НАСТІНА О.І., канд. юрид. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПРОБЛЕМИ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК, ЗАБРУДНЕНИХ РАДІОАКТИВНИМИ ТА ХІМІЧНИМИ РЕЧОВИНАМИ

Катастрофічне забруднення земель радіоактивними відходами та викидами, які стались в результаті аварії на ЧАЕС, не мають аналогів у світі ні за глибиною економічних, соціальних та екологічних наслідків. Радіонуклідами забруднено понад 8,7 га земель, а саме сільськогосподарських угідь. Найбільша кількість радіоактивно забруднених земель знаходиться в Житомирській області – понад 70 %, та північних районах Київської області – до 15 %. Решта розподілилась у формі радіоактивних плям різної конфігурації, активності, розміру та території Черкаської та Тернопільської областей.

Не зважаючи на двадцятисемирічну даність Чорнобильської катастрофи вирішення проблеми використання земельних ділянок, які забруднені радіоактивними та хімічними речовинами й наразі не розв'язане. Не вирішеними є ряд й інших не менш важливих питань: використання

відходів промисловості, проблема охорони ґрунтів, раціональне використання земельних ресурсів.

В умовах інтенсивного землеробства актуальною є проблема не тільки охорони ґрунтів, але й запобігання забрудненню земельних ресурсів та інших джерел в агроландшафтах. Ці проблеми ефективніше вирішуються в системі ґрунтозахисного контурно-меліоративного землеробства, яка потребує диференційованого використання земельних ресурсів, повного врахування структури природних комплексів, контурної організації території землекористування, створення польової гідрографічної мережі введенням в агроекосистему заходів постійної дії (різного типу земляних валів, лісосмуг тощо), застосування ґрунтозахисних способів обробки ґрунтів, оптимізації співвідношення в агроландшафтах інтенсивного і біологічного землеробства.

Для раціонального використання земельних ресурсів та їх охорони необхідний моніторинг земель. Це система спостереження за станом земельного фонду, включаючи землі, розташовані в зоні радіоактивного забруднення, з метою своєчасного виявлення змін, їх оцінки, відтворення та ліквідації наслідків негативних процесів. Упровадження системи моніторингу забезпечує систематичне спостереження за станом земельного фонду. Для цього потрібно зібрати й проаналізувати дані про розподіл земель між власниками й користувачами, продуктивність земельних ресурсів, ступінь деградації ґрунтів, стан їхнього забруднення, вміст у ґрунтах та ґрунтових водах пестицидів. Систематичний аналіз стану земельного фонду дасть можливість передбачити на перспективу заходи по кожному з регіонів щодо поліпшення стану земельних ресурсів і їх раціонального використання.

Важливо зазначити, що рівень використання відходів промисловості, а отже й збереження значної кількості продуктивних угідь від їх складування, може бути значно вищим, ніж є зараз, а тому сьогодні важливо і потрібно впроваджувати замкнений цикл виробництва, з мінімальною кількістю відходів.